

ISTORII VII DIN SECTORUL 2 BUCUREȘTI

Jurnal de memorie urbană

Sandra Mavhima
Mirela Ștefanescu
Daniela Zaharia
Roxana Marin

SANDRA MAVHIMA
MIRELA ȘTEFĂNESCU
DANIELA ZAHARIA
ROXANA MARIN

ISTORII VII DIN SECTORUL 2
BUCUREȘTI

Jurnal de memorie urbană

Autori:

Sandra Mavhima
Mirela Ștefănescu
Daniela Zaharia
Roxana Marin

Coordonator:

Mirela Ștefănescu

Coperta:

Vladimir Boca

Publicație cofinanțată de
Primăria Sectorului 2 și
realizată în cadrul proiectului
Istoriei vii din Sectorul 2,
conceput de Asociația Secția
de Coregrafie.

Această publicație nu are
valoare comercială și nu este
destinată vânzării. Toate
drepturile asupra conținutului
acestui material aparțin
Asociației Secția de Coregrafie
și autorilor menționați.
Conținutul nu poate fi
preluat, modificat sau folosit
în scopuri comerciale.

©2025 Asociația Secția de
Coregrafie

Toate drepturile rezervate. Nicio
parte a acestei lucrări nu poate fi
reprodusă, stocată într-un sistem
de stocare sau transmisă în orice
formă sau prin orice mijloace –
electronice, mecanice, de
fotocopiere, înregistrare audio sau
video sau altele – fără permisiunea
scrisă prealabilă a autorilor sau a
editurii.

Parteneri: Biblioteca
Metropolitană București -
Filiala Lucian Blaga, Școala
Gimnazială „Sfântul
Silvestru”, Între Vecini,
Grupul de Inițiativă Civică
Lacul Tei, Moșteniri
Coregrafice, Asociația Make a
Point

Cuprins

I Partea I. Contextul și conceptul artistic al proiectului

Contextul și conceptul artistic al proiectului	7
--	---

II Partea a II-a. Caiet Narativ

Capitolul 1. În inima orașului vechi	17
Capitolul 2. Viața sub regimul comunist	23
Capitolul 3. Modernizarea sectorului	28
Capitolul 4. Spiritul comunității	33
Capitolul 5. Refugiul în cultură	38
Capitolul 6. O eră a contrastelor	43
Capitolul 7. Prezentul și viitorul	47
Appendix. Dimensiuni ale artei și culturii contemporane	52

III Partea a III-a. Video

Film I	57
Film II	58
Film III	59

I

Partea I. Contextul și conceptul artistic al proiectului

Contextul și conceptul artistic al proiectului

Bucureștiul trăiește într-o perpetuă schimbare. De-a lungul istoriei sale, orașul a cunoscut epoci de înflorire și perioade de declin, a traversat traume colective și și-a găsit de fiecare dată puterea de a se reinventa. Astăzi, capitala poartă urmele acestor transformări contradictorii: clădiri vechi dispar sau se degradează, cartierele își schimbă înfățișarea, iar amintirile comunității par uneori risipite. Se vorbește adesea despre o criză a memoriei urbane, un oraș care înaintează rapid, dar care uită fragmente din sine, lăsând în urmă spații goale, atât fizice cât și sufletești. Cu toate acestea, memoria orașului nu pierde cu adevărat, ci supraviețuiește prin oameni. În povestirile locuitorilor, mai ales ale celor care au trăit jumătate de secol sau mai mult în București, se ascund straturi prețioase de istorie trăită, de emoții și experiențe care dau identitate locului. Din nevoia de a salva aceste fragmente de memorie și de a le împărtăși mai departe, s-a născut inițiativa **Istoriei Vii din Sectorul 2**.

Acest demers este în același timp artistic, cât și civic, propunând o redescoperire a orașului prin ochii și poveștile generației mai în vârstă. Proiectul valorifică mărturiile locuitorilor de peste 50 de ani din Sectorul 2 al Bucureștiului, considerându-le o

resursă culturală importantă. Prin aducerea la lumină a acestor istorii personale, **Istorii Vii din Sectorul 2** construiește o punte între generații, conectând trecutul și prezentul, și încearcă să redea comunității o identitate urbană pierdută. Vocile celor mai în vârstă, adesea ignorate în discursul cultural contemporan, devin aici nucleul unei narațiuni comune, care îmbogățește imaginea orașului cu perspective umane, dar și personale.

Inițiativa este coordonată de **Asociația Secția de Coregrafie (ASC)**, una dintre cele mai dinamice organizații culturale din România dedicate dansului contemporan și educației prin artă, și este **cofinanțată de Primăria Sectorului 2**. De la bun început, proiectul s-a bazat pe parteneriate locale puternice, fiind susținut de mai multe instituții și organizații culturale din comunitate: de la biblioteca și școala din cartier, până la grupuri civice și centre artistice independente. Toți acești parteneri au împărtășit dorința de a valorifica patrimoniul ascuns al zonei și de a implica locuitorii în actul creativ.

Proiectul și-a asumat o dublă misiune încă de la lansare. Pe de o parte, a urmărit revitalizarea simbolică a unor spații urbane din Sectorul 2 slab valorizate cultural, readucându-le în atenția publică prin poveștile oamenilor. Locuri precum Moara lui Assan sau Calea Moșilor, încărcate odinioară de viață și semnificații, dar ajunse astăzi în umbră sau uitare, au fost redescoperite prin prisma memoriilor celor care le-au cunoscut altădată. Pe de altă parte, proiectul și-a propus reconectarea publicului matur la arta contemporană, în special la dansul contemporan, folosind mijloace accesibile și participative. Prin discuții, locuitorii mai în vârstă au fost invitați să ia parte la procesul

creativ, depășind astfel barierele invizibile care uneori îi despart de scena culturală actuală. Întregul demers a fost gândit ca o formă de întâlnire: oamenii să se regăsească în povești, iar aceste povești să devină un prilej de apropiere și reflecție comună.

Un aspect esențial al proiectului a fost selecția participanților, proces derulat cu grijă și responsabilitate etică. Echipa și-a dorit ca poveștile adunate să reflecte diversitatea Sectorului 2, așa că a căutat naratori din medii geografice, sociale și culturale diferite. Prin colaborarea cu organizații de cartier și prin recomandări locale, au fost identificați oameni din zone variate ale sectorului: de la cartiere liniștite de case până la blocurile aglomerate ale orașului, cu trecut industrial sau zone rezidențiale. Fiecare participant a adus cu sine o perspectivă proprie, amintiri din copilăria petrecută pe străduțele vechi ale orașului, experiențe din anii de muncă în fabrică, povești de familie transmise din generație în generație sau reflecții asupra schimbărilor recente din cartier. Procesul de intervievare și includere în proiect s-a desfășurat într-un mod sensibil și respectuos: fiecărui povestitor i s-a oferit spațiu să se exprime în ritmul propriu, s-a obținut consimțământul informat pentru folosirea materialelor și s-a menținut o atenție deosebită pentru confortul emoțional al participanților. Această abordare etică a asigurat acuratețea demersului și a creat un climat de încredere, astfel încât vocile celor implicați să fie auzite clar și cu demnitate.

Lăsându-ne inspirați de conceptul de „geografie mentală” formulat de Cristian Ciobanu în cartea *București, o geografie mentală*, Editura Paideia, București, 2013, interviurile au avut în vedere faptul

că fiecare oraș are o existență dublă: una concretă, alcătuită din străzi, clădiri și spații, și alta interioară, formată din percepțiile, emoțiile și amintirile locuitorilor. Această „geografie mentală” este, de fapt, harta afectivă pe care fiecare o poartă în sine, felul personal în care ne raportăm la oraș, la locurile care ne-au marcat și la felul în care ele se schimbă. **Istorii Vii din Sectorul 2** pleacă de la această perspectivă pentru a explora Bucureștiul ca spațiu trăit și simțit. Poveștile locuitorilor devin punctul de plecare pentru o cartografiere artistică a memoriei, transpusă prin dans și imagine. Mișcarea traduce emoțiile și urmele lăsate de timp, transformând orașul într-un loc al reîntâlnirii dintre generații și dintre ceea ce s-a pierdut și ceea ce continuă să existe.

În urma acestor întâlniri bogate în istorisiri, echipa artistică nu a urmărit să transpună literal fragmentele de interviu, ci să le transforme într-un material de inspirație pentru creația artistică. Au rezultat trei materiale video performative de tip docuficțiune, lucrări artistice independente care pornesc de la temele recurente și de la atmosfera emoțională a poveștilor adunate. Fiecare film explorează corporal și vizual o dimensiune a memoriei colective, folosind dansul, imaginea și sunetul ca mijloace de evocare, nu de reconstituire. Mișcarea devine aici un răspuns sensibil la ceea ce a fost trăit și povestit, un limbaj metaforic al corpului care deschide un dialog între trecut și prezent, între experiența personală și spațiul urban. Prin gesturi, ritm și prezență, dansul nu spune poveștile oamenilor, ci le lasă să vibreze într-o formă abstractă, vizuală și afectivă, dând o viață nouă memoriei orașului.

La baza acestei abordări stă convingerea că orașul nu există

doar prin clădirile și străzile sale, ci și prin corpurile oamenilor care l-au traversat și trăit. Fiecare persoană poartă în sine urmele locurilor pe care le-a iubit, iar corpul devine, în viziunea proiectului, un instrument de arhivare a memoriei. Prin dans, amintirile capătă formă animată. În aceste filme, mișcarea spune povestea orașului acolo unde cuvintele nu mai sunt suficiente, transformnd experiențele invizibile în emoții vizibile.

Pe lângă componenta scrisă a proiectului, aceste creații video performative au oferit o formă complementară de exprimare a memoriei, nu prin documentare sau interviuri propriu-zise, ci printr-un limbaj artistic care sugerează, mai degrabă, decât explică.

În paralel cu realizarea filmelor, **Istoriei Vii din Sectorul 2** a generat și un **jurnal de memorie urbană**, un caiet narativ ce adună laolaltă gânduri, observații și reflecții născute pe parcursul proiectului. În paginile acestui jurnal se regăsesc fragmente din discuțiile cu locuitorii, descrieri ale locurilor așa cum sunt ele percepute prin filtrul afectiv al amintirilor, precum și note de teren ale echipei de proiect. A rezultat o adevărată cronică subiectivă a sectorului, care îmbină perspective personale într-o poveste despre relația oamenilor cu spațiul în care trăiesc. Jurnalul scoate în evidență legătura subtilă dintre oameni, amintirile lor și patrimoniul construit (sau dispărut) al Bucureștiului, punând accent pe cum interacționează memoria cu peisajul urban. Această documentare narativă scrisă completează demersul artistic al filmelor: dacă dansul și imaginea au vorbit într-un limbaj al simțurilor, cuvintele din jurnal articulează emoțiile, contextul și semnificațiile acelor povești de viață. Împreună, filmul și scrisul se susțin reciproc, traducând

memoria orașului în forme diferite, dar la fel de accesibile și expresive.

În esență, proiectul evidențiază tocmai valoarea patrimoniului imaterial: ansamblul de amintiri, tradiții și experiențe personale care dau suflet unui loc. Memoriile adunate scot la lumină un tezaur invizibil al Sectorului 2, conferindu-i o identitate mai clară și mai bogată. Pentru unii locuitori, Moara lui Assan nu e doar o veche clădire industrială în ruină, ci poartă în spate poveștile despre zumzetul primei mori cu aburi din oraș și forfota muncitorilor de altădată. Altora, Halele Obor le trezesc în minte imaginea târgului cu vânzătorii ambulănți și mirosurile de odinioară. Aceste amintiri, deși intangibile, alcătuiesc un patrimoniu comun valoros al comunității cărora proiectul le-a dat spațiu să se manifeste și le-a transformat în resurse de conectare între oameni și locuri. Prin proiect, locurile menționate, și altele ca ele, capătă o viață nouă în conștiința colectivă: nu mai sunt simple decoruri uitate ale orașului, ci repere încărcate de semnificație, ce aparțin memoriei tuturor.

În cele din urmă, recuperarea acestor istorii urbane s-a dovedit a fi nu doar un act cultural, ci și o formă de rezistență împotriva uitării. Într-un oraș grăbit să se modernizeze, o asemenea inițiativă reafirmă importanța de a ne opri și a asculta vocea trecutului. Memoria urbană devine, în acest context, o formă de continuitate: prin faptul că ne amintim și împărtășim poveștile comunității, păstrăm legătura cu locurile și cu oamenii care le-au definit. Într-un oraș aflat mereu în schimbare, acest exercițiu al rememorării reface conexiuni și redă un sens personal spațiului pe care îl locuim. Totodată, acest proces are și rol vindecător, pentru

oraș și pentru oameni. A vorbi despre traumele, bucuriile și schimbările prin care a trecut Bucureștiul înseamnă a recunoaște rănilor trecutului și a le permite să se vindece, integrându-le în povestea prezentului. Pentru locuitorii implicați și pentru cei care au fost martori ai rezultatelor, reconectarea cu orașul a fost una puternică: străzile, clădirile și parcurile din jur nu mai sunt privite ca simple fundaluri interschimbabile, ci ca spații populate de amintiri și sensuri. Proiectul a creat astfel o punte nu doar între generații, ci și între trecut și prezent, între individ și comunitate.

Istории VII din Sectorul 2 ne arată că orașul poate fi regăsit și reîntregit prin propriile sale povești, iar în actul de a ne aminti împreună stă puterea de a ne reapropia de locul în care trăim. Bucureștiul își descoperă, prin memoriile împărtășite, un suflet comun pe care timpul nu l-a stins, iar această redescoperire dă naștere unei forme de apartenență și solidaritate care îmbogățește viața urbană.

**

Cercetarea s-a desfășurat pe parcursul unei luni și jumătate și a avut un caracter exploratoriu. Nu a fost gândită ca o cercetare antropologică amplă, ci ca un exercițiu de observare și documentare artistică, desfășurat într-un timp foarte scurt. Proiectul a funcționat ca o etapă de testare a unei metode de lucru și a unei perspective asupra memoriei urbane, care ar putea fi extinsă ulterior. Scopul nu a fost acela de a oferi o imagine completă a comunității, ci de a aduce împreună oameni, locuri și amintiri, deschizând porțile unui proces de reflecție și dialog despre felul în care ne raportăm la oraș și la memoria lui.

II

Partea a II-a. Caiet Narativ

Capitolul 1. În inima oraşului vechi

Pentru mulţi dintre intervievaţi, cartierele de odinioară erau mai degrabă un „sat” decât o zonă urbană modernă, o oază de linişte şi tradiţie în mijlocul unui oraş în creştere.

Liana Grama, director al Şcolii Gimnaziale „Sfântul Silvestru” şi un martor direct al memoriei urbane, descrie cu emoţie, la cei 63 de ani, copilăria petrecută pe Calea Moşilor, o arteră care lega oraşul, cu case mici de-o parte şi alta, dărăpănate pe alocuri, dar care dădeau cartierului o notă autentică. Amintirile doamnei Grama despre **Calea Moşilor** de altădată sunt o comoară narativă. Descrierea străzii mici şi înguste, plină de prăvălii şi de negustori, evocă o imagine poetică, plină de farmecul unei ere apuse. „Puteai să iei halviţă, puteai să iei îngheţată de la negustori, avea farmecul lui cartierul”. Tot în zonă se afla şi şcoala „Sfântul Silvestru” despre care Liana Grama spune că: „Avea să devină a doua mea casă. Ştiu şcoala de foarte multă vreme, chiar dacă nu eram aici. Şi mi-a plăcut dintotdeauna. Fratele meu a învăţat aici. Mi-a plăcut atât locul unde se află, vecinătatea în care se află, cât şi oamenii cartierului.” Deşi Calea Moşilor de azi este mult diferită, alte repere, cum ar fi **Piaţa Obor** şi celebrele standuri cu mici, au rămas neschimbate, fiind un punct de stabilitate şi de nostalgie.

Această dualitate, schimbarea dramatică a unei artere principale și păstrarea tradițiilor în alte locuri, este definitorie pentru memoria Sectorului 2.

În miezul cartierului **Lacul Tei**, la răscrucea unor vremuri ce par a fi desprinse din două lumi diferite, trăiește **Aimee Bugner**, fost psiholog. La cei 71 de ani ai săi, ochii ei albaștri și limpezi sunt o oglindă a istoriei recente a Bucureștiului. Născută în inima Transilvaniei, la Mediaș, a venit în Capitală pentru a-și croi un drum și, din 1978, Lacul Tei i-a devenit nu doar adresă, ci și destin. Când vorbește despre Lacul Tei, doamna Aimee Bugner o face cu un amestec de nostalgie și admirație. Îștie povestea, nu doar din cărți, ci din fiecare colț al cartierului. Știe că zona a fost locuită încă din Neolitic și că, în perioada medievală, malurile lacului erau un loc de întâlnire pentru târguri și petreceri, menționate chiar și în vechile cronică. Povestea Moșiei Ghica și a testamentului banului Dimitrie Ghica, care a lăsat grădina moșiei „locuitorilor orașului spre preumblare și desfătare fără bani”, o emoționează profund. Așa s-a născut spiritul locului: un dar etern, o promisiune de verdeață și libertate, pe care nici o epocă nu a putut-o șterge cu totul. Acest gest de generozitate este, pentru ea, o fundație morală a spațiului verde pe care a ajuns să-l apere mai tâziu.

Cuvintele **Cristinei Mateescu**, învățătoare la Școala Gimnazială „Sfântul Silvestru”, și ale fratelui ei **Maximilian Nicolae Axel**, ambii foști elevi ai acestei școli, se împletesc într-un tablou al copilăriei și al adolescenței petrecute, începând cu anul 1980, pe strada Mihai Eminescu. Ei au amintiri similare despre acea zonă, care emană un aer boem, cu multă vegetație și case vechi, frumoase,

impunătoare. Străzile Silvestru, Maria Rosetti și Speranței formau un labirint plăcut, un spațiu al libertății simple. Amintirile lor sunt puternic legate de arhitectura Școlii Generale Numărul 23, redenumită ulterior Școala Gimnazială „Sfântul Silvestru”. Doamna Cristina și-a dorit să învețe în clădirea veche și frumoasă, un monument cu un farmec aparte. „Curtea școlii era străjuită de trei castani imenși, sub care se adunau elevii în careu la începutul anului școlar”. Domnul Maximilian Nicolae își amintește perfect momentul în care a venit în clasa a VI-a la fosta Școală Generală Numărul 23, iar de fiecare dată când revine în școală îl copleșesc sentimentele și re trăiește „cu nostalgie momentele de atunci”. Iernile, își amintesc frații Nicolae, erau de poveste „cu zăpadă proaspăt depusă, strălucirea caldă a felinarelor și mirosul reconfortant al lemnurilor folosite pentru încălzire”, ca un parfum al căminului ce plutea peste fiecare acoperiș. Cât despre Hala Obor amintirile celor doi frați sunt oarecum diferite. Doamnei Mateescu îi plăcea mult să meargă la magazinul Obor, de unde, povestește ea: „Ne cumpăram uniforme, încălțăminte. Era foarte mare magazinul, era altceva.”, iar fratele său completând-o, afirmă cu nostalgie: „Ne duceam la librărie să ne luăm cărți și caiete, dar mergeam și la o cofetărie, de unde luam niște bombonele mici, umplute cu cremă. Erau mici, așa, niște dropsuri, umplute cu cremă, fantastice.” Pe de altă parte, domnul Nicolae spune cu sinceritate că prin Piața Obor nu-i plăcea să meargă, asociind-o „cu perioada de toamnă când mă lua mama să mergem să luăm gogoșari, gogonele, care trebuiau cărate”.

Cristina Toma, născută în 1960, își începe povestea cu amintirile legate de casa bunicilor, o construcție tip vagon din 1945,

situată pe strada Sfântul Nicolae. Casa se afla vizavi de **Parcul Circului**, un loc transformat dintr-o fostă groapă de cărămidă într-o oază de verdeață. Acesta a devenit spațiul său de joacă și, mai târziu, de traversat zilnic drumul spre școală. „Am copilărit pe o stradă pavată cu piatră cubică, unde singurele sunete de motoare erau ale basculantelor care treceau pe la noi”. Timp de opt ani, a străbătut parcul în fiecare zi, iar aceste drumuri i-au întipărit în memorie mirosurile și senzațiile locului. „Opt ani am traversat parcul acela în fiecare an, dus întors spre școală. Pe drum, mirosurile copacilor îmi intrau în suflet, senzații pe care le port cu mine și astăzi, când trec pe acolo cu nepoata mea”. Era o copilărie măsurată nu în ore, ci în razele de lumină ce se stingeau peste case, momentul magic în care se aprindea becul de pe stradă, iar joaca trebuia să se oprească. „Viața era destul de simplă și pentru noi copiii, stând într-o zonă de case, singura treabă a noastră era să intrăm în casă când se aprindea becul de pe stradă”.

Soții Elisabeta și Stavros Papateologu, povestesc cu emoție momentul mutării lor în cartierul Iancului în urmă cu 50 de ani, simțind și ei o atmosferă de cartier care se deosebea de aglomerația urbană. „Șoseaua Iancului era plină de căsuțe, era mai liniște, vedeai o zecime din mașinile care sunt acum”. Deși cartierul „a fost supus unui șantier permanent” datorită construcției de blocuri pentru muncitori, ei au perceput zona ca fiind „un cartier bun”. Au petrecut 5 ani în Rahova după căsătorie, înainte de a se muta în Sectorul 2, în anul 1975, o decizie pe care au luat-o pentru că „stăteam la casă, nu aveam condiții deosebite, nu aveam canalizare”. Viața lor a gravitat în jurul **Uzinelor Electronice**, un

pilon al societății, fiind singura uzină din țară care făcea radio și televizoare. Acolo, de altfel, s-au și cunoscut. Domnul Stavros Papateologu mărturisește că a venit din Grecia la doar 19 ani, și a găsit în București nu doar un cămin, ci o așezare lină a sorții, o poveste, o “șansă”, unde prietenii și mediul bun au făcut ca “tranziția să fie mai ușoară”.

Lecția esențială a Sectorului 2 nu este despre o singură epocă, ci despre suprapunerea contrastantă a lor. Pentru unii, cartierele sale reprezintă o zonă familiară, iar pentru alții, un teritoriu al descoperirii, o „foaie albă” de explorat.

Antropologul **Andreea Drăgan**, deși crescută în Giulești, partea opusă a orașului, a descris tocmai această perspectivă detașată în cadrul cercetării sale din Pantelimon pentru proiectul „Uriași de Pantelimon” inițiat de Asociația Make A Point, oferind o viziune proaspătă asupra dinamicii locului. Cercetarea sa nu a fost una academică, rigidă, ci mai degrabă o culegere spontană de legături și impresii: „Nici nu am săpat foarte mult în cărți, de exemplu, sau în reviste sau ziare, dar am mai găsit informații pe internet. A fost o activitate foarte liberă”. În cercetările sale despre anumite locuri, Andreea Drăgan a aflat că Parcul Sticlăriei, care este situat la limita dintre sectoarele 2 și 3, fusese odinioară o simplă groapă, un loc de unde, cel mai probabil, se extrăgea nisip pentru fosta fabrică de sticlă. Prin eforturile de curățare, Parcul Sticlăriei s-a transformat, iar Andreea Drăgan descrie fascinația acestui loc: „Este o mini-deltă naturală a Bucureștiului, creată spontan, natural, în care păsările și vegetația au apărut, pentru că pur și simplu a fost o zonă abandonată timp de foarte mulți ani, în care s-au aruncat

multe gunoaie, și în care natura, în același timp, și-a făcut loc”.

Pe de altă parte, criticul de artă **Pavel Șușară** a ales să ancoreze instituții culturale cu o misiune de durată, găbind în Sectorul 2 un spațiu adecvat pentru o „casă spirituală”, chiar dacă relativ tânără. Această fundație, cunoscută public sub numele de „Muzeul de Artă Modernă și Contemporană Pavel Șușară”, atestă modul în care spiritul „vechiului” oraș nu se rezumă la monumente, ci la vocația culturală care caută să se manifeste acolo unde este cea mai mare nevoie. Precizează, de altfel, că misiunea acestei fundații este de a remedia o „deficiență care a devenit o traumă” în peisajul artistic național: „absența unui muzeu dedicat artei moderne”, insistând asupra faptului că acest segment este „cel mai important în întreaga istorie a artei românești”, acoperind perioada de la Art Nouveau, trecând prin avangardele istorice, unde România a fost fondatoare (cu trei artiști români în fenomenul Dada) și până la experiențele contemporane. Fără un astfel de spațiu, capodoperele românești, de la Luchian la Brâncuși, Paciurea sau Victor Brauner, sunt dispersate, iar publicul „nu are o imagine globală” și contextualizată a lor.

Capitolul 2. Viața sub regimul comunist

Perioada comunistă a adus transformări radicale și dificultăți majore, iar poveștile intervievaților sunt pline de detalii despre lupta de zi cu zi. Regimul comunist și-a lăsat amprenta nu doar în restricțiile materiale, ci și în peisajul urban.

Liana Grama evocă o epocă a restricțiilor și a solidarității neforțate. „Era vremea cozilor, a șoaptelor și a telefoanelor publice folosite pentru alerte: *Vezi că a adus Pepsi și banane. Sunt la coadă, trimite-l pe tata să vină cu bani*”. Viața era un echilibru fragil între disconfort și rezistență. Școala însăși purta amprenta unei epoci vechi și aspre: „Sălile de clasă erau stil vagon, cu sobe de teracotă și încălzire cu lemne”. Școala Gimnazială „Sfântul Silvestru” este un reper istoric și cultural în cartier, purtând urme ale trecutului, inclusiv a celui comunist, prin prisma schimbărilor demografice cauzate de demolările și reconstrucțiile de pe Calea Moșilor. Liana Grama menționează cu nostalgie că „Oborul, sanctuarul gustului, a rămas neclintit, cea mai mare și cea mai bună piață din București, o piață centrală, renumită pentru mici și must”.

Aimee Bugner descrie cu luciditate anii '80, o perioadă de „teroare” marcată de „cozi, rații și frigul din case”. Aimee a fost

martora demolărilor masive din anii '70, când casele mici, cu grădini și curți pline de verdeață, au lăsat loc blocurilor de ciment. Această schimbare a avut un preț, zona s-a transformat într-un cuib de beton. Ea își amintește că „frigul din case, lipsa gazului și a electricității” au transformat supraviețuirea într-o „bătălie zilnică”. Doamna Aimee Bugner, mamă a doi copii mici, se gândea cu groază: „Ce faci? Cum îi încălzești? Cum încălzești laptele pentru bebeluși? N-aveai curent electric să-i pui un fierbător și n-aveai gaz”. Ea adaugă că „apa caldă se dădea cu program” și paradoxal, o găseai doar „când toată lumea se uita la televizor (la serialul *Dallas*) și consumul de apă scădea”. Această anecdotă, pe cât de amuzantă, ilustrează disperarea și ingeniozitatea la care oamenii erau forțați de regim. Nu era doar lipsa, ci teroarea insidioasă, o armă subtilă împotriva spiritului. „Locuințele erau foarte reci, nu aveai căldură, și din '84 n-aveai nici gaz. [...] Asta era una din măsurile psihologice ca să țină poporul în frică, în frig și în foame”.

Cristina Toma povestește despre Bucureștiul anilor '60-'80, că era un organism într-o continuă schimbare. O dată cu industrializarea, orașul a devenit un magnet pentru tinerii de la țară. „Am trăit această mutație pe propria piele. Bunica mea, care era de undeva de lângă Slobozia, i-a chemat pe toți nepoții la București, unde aveau o șansă la un viitor mai bun. A fost o mare mutație a oamenilor în perioada '65 -'75 până în '80 în București, de la țară la oraș, pentru că toate fabricile care s-au construit aveau nevoie de mână de lucru. Această fuziune de oameni veniți din toate colțurile țării era o chestie normală, parte din viața noastră de zi cu zi”. Sub un cer ce părea neschimbat, viața își urma cursul cu o ritmicitate blândă și, mai ales,

„uniformă”.

Cristina Mateescu și **Maximilian Nicolae**, își deapănă amintirile despre mutarea familiei în cartierul din Sectorul 2, din anul 1980, cu o energie contagioasă, precizând că schimbarea domiciliului a coincis cu o perioadă în care „lucrurile au început să se schimbe în rău”. Deși erau copii și fascinați de ideea de „blocuri noi”, au fost martorii tranziției dure, cu demolări și șantiere. Viața cotidiană era guvernată de restricțiile regimului: lipsa produselor și cozile la alimente, amintind, de asemeni că „Revelionul era cea mai importantă sărbătoare, iar Crăciunul era zi de lucru, nu se vorbea despre semnificația acestei sărbători”. Dar un moment impresionat care i-a marcat a fost mutarea bisericii Olari pe roți pentru a face loc noilor blocuri de pe Calea Moșilor. Această imagine, o clădire istorică în mișcare, a devenit un simbol al tranziției de la vechi la nou. Pe de altă parte, domnul Maximilian Nicolae a fost profund marcat de vederea caselor tăiate în două, cu bunurile oamenilor expuse, un testament dureros al rapidității și brutalității cu care se desfășurau demolările. „Am văzut case demolate pe jumătate, iar oamenii, având foarte puțin timp la dispoziție, nu apucaseră să-și ia lucrurile. Totul era, închipuiți-vă, o casă tăiată pe jumătate, la propriu: doar câțiva pereți mai rămăseseră, iar toată mobila lor fusese mutată în jumătatea aceea a casei”. În acest peisaj instabil, bisericile au rămas singurele repere istorice constante. Această confruntare cu schimbarea le-a dezvoltat o apreciere timpurie pentru arhitectura veche, determinându-i să exploreze și să memoreze clădiri precum: Casa Melik, Casa cu Pălărie sau Casa cu Cavaleri. Totodată, își amintesc cu tristețe de dispariția altor edificii importante, precum sinagoga de pe Bulevardul Dacia.

Relatarea fraților Cristina Mateescu și Maximilian Nicolae Axel dezvăluie o latură mai puțin vizibilă a vieții sub regimul comunist: relația, pe cât de discretă, pe atât de specială, dintre Școala Generală Numărul 23 și biserica din cartier, unde mărturisesc cei doi frați că s-au căsătorit și și-au botezat mai apoi copiii.

Elisabeta și Stavros Papateologu confirmă această realitate a lipsurilor: „Nu se găsea zahăr, carne, nu se găsea, nimic, alergam toți ca nebunii după mâncare”. Lipsa de apă caldă, care „se dădea cu program”, era o situație la fel de dificilă ca și cea descrisă de ceilalți intervievați. Domnul Papateologu povestește despre vizita președintelui Statelor Unite ale Americii, Richard Nixon, în anul 1969, în Piața Obor, împreună cu soția sa, cu prilejul primei vizite a unui președinte american în România, fiind, de altfel și prima vizită într-o țară socialistă după cel de-al Doilea Război Mondial. În discuțiile lor, Elisabeta și Stavros Papateologu subliniază o mentalitate a egalității sociale care era dominantă în perioada comunistă.

Deși nu s-a referit direct la viața sub regimul comunist, **Andreea Drăgan** scoate la iveală, prin proiectul „Uriași de Pantelimon” în care a fost implicată, ecourile acelei epoci, precum și infrastructura lăsată în urmă, dând exemple de câteva repere din Cartierul Pantelimon, incluse în proiectul de cercetare. De altfel, fosta **Postăvărie Română** din Pantelimon, o structură emblematică a comunismului industrial, devine un simbol al reconversiei post-comuniste, găzduind acum sediul Asociației Make A Point. Un turn de apă al vechii fabrici, de pildă, a fost transformat într-un punct de observație inedit pentru arta urbană, precizând că „s-a aplicat o scară exterioară pe turn și vizitatorii puteau urca pe scară și puteau vedea,

practic, poveștile cartierului pictate pe acoperișurile fabricii”. Postăvăria Română, o uzină de textile din perioada comunistă, dar și mult după, era un centru al vieții și muncii, în special pentru femei. Viața acestora era guvernată de rigorile producției, ale normei de lucru și, adesea, de condițiile fizice grele. Cea mai sugestivă poveste pe care Andreea Drăgan a auzit-o se leagă de căldura ce devenea insuportabilă în zilele de vară, mai ales la etajul unde se prelucrau postavuri mari, iar muncitoarele, nevoite să lucreze, găseau soluții pragmatice: „Vara se ajungea la temperaturi foarte, foarte ridicate. Doamnele ajungeau să mai elimine din haine, iar inginerul, tânăr fiind, trebuia să-și anunțe venirea bătând în perete cu o riglă, pentru a le da timp să se pregătească”, poveste, de altfel, ilustrată de un artist plastic.

Capitolul 3. Modernizarea sectorului

Planurile de modernizare ale regimului au avut un preț social și cultural, iar martorii acestei transformări își amintesc de sacrificiile făcute în numele progresului.

Liana Grama a fost martoră la modernizarea Sectorului 2, care a scăpat, în mare parte de furia demolărilor ce a mutilat alte zone ale Bucureștiului. „Au venit, au făcut apartamente, au dărâmat niște case” povestește ea, ceea ce a permis ca pe străzile adiacente Căii Moșilor, către Toamnei și Verii, „arhitectura veche să se păstreze”. Această modernizare a dus la o schimbare majoră a peisajului și a stilului de viață, familii întregi au fost nevoite să se adapteze la un nou mod de a trăi. Unii au părăsit cartierul, alții, ca familia doamnei Liana, au rămas și au construit. Aceasta remarcă faptul că populația s-a schimbat, iar cartierul a devenit eterogen: „Copiii care veneau de la blocuri s-au amestecat cu cei care locuiau în căsuțele de pe străduțele acestea cochete, cu vile. De exemplu, foarte aproape de noi a locuit Amza Pelea”.

Cristina Mateescu și **Maximilian Nicolae** își amintesc de demolările de pe Calea Moșilor, modernizarea reprezentând un ansamblu de vechi și nou. Frații Nicolae au prins momentul în care

artera se transforma din stradă cu case (pe care le vedeau dărăpănate, dar cu șarm) în bulevard cu blocuri impunătoare. „Șantierul, afirmă cei doi frați, a devenit un vast teren de joacă, traversând gropile uriașe care urmau să devină fundații”, într-o explorare neîngrădită a viitorului în construcție. Calea Moșilor, deși supusă schimbării, era încă importantă, fiind considerată principala arteră comercială, găzduind magazine precum „Antilopa” și alimentara „La Doamna Dinu”. Peste casele modeste de odinioară au fost construite blocuri cu opt etaje, care au schimbat total aspectul zonei. Ei subliniază că, deși clădirile noi aduceau un confort sporit, unii oameni erau “dezrădăcinați” și “dezorientați” de noile condiții de viață. O altă amintire este legată de apariția în cartierul lor, a Pizzeriei Ana, probabil una dintre primele din Bucureștiul comunist, care a stârnit uimire și curiozitate. Pentru ei, copii fiind, pizza era un produs văzut doar în filme, iar ideea de a o putea savura în București era considerată o minune: „Nu cred așa ceva! Ba da, poți să mănânci pizza!” Pizzeria a devenit un obiectiv, iar frații Nicolae își amintesc eforturile de a strânge bani pentru a-și cumpăra o felie. Povestea lor nu este doar o amintire a unei epoci, ci o mărturie despre cum s-au adaptat la schimbări, păstrând în același timp un respect profund pentru locurile și valorile care i-au format.

Aimee Bugner descrie, cu vocea calmă dar plină de forță interioară, impactul urbanizării. Aceasta vorbește despre istoria profundă a cartierului, o istorie ce se întinde până în Neolitic. Pe malul Lacului Tei, au fost descoperite urme de locuințe și statuete daco-romane, dovezi că zona a fost locuită continuu. Înainte de demolările din perioada comunistă, cartierul era presărat cu case,

depozite de lemne și vile frumoase, locuite de angajații Primăriei. Ea își amintește cum Bulevardul Lacul Tei era un loc verde, umbrit de pomi, un contrast puternic cu „betonul și cimentul” blocurilor construite ulterior. Zona odinioară „verde și plăcută”, s-a transformat într-un peisaj arid. Această trecere de la un spațiu aerisit, cu case și curți, la un mediu urban dens, a transformat radical atmosfera cartierului, făcându-l „de groază” în timpul verilor. Ea descrie senzația de a ieși din casă, „parcă deschizi ușa de la cuptor”, o metaforă care subliniază transformarea cartierului dintr-o oază verde într-un mediu urban dens și sufocant.

Doamna **Cristina Toma** își amintește că a crescut „printre șantiere”, iar școala și parcul au fost construite în timpul copilăriei sale. O poveste impresionantă este cea a **străzii Moșilor**, pe care a traversat-o deseori pentru a ajunge la Liceul George Coșbuc. Această arteră, inițial cu case mici, a fost complet reconfigurată în urma cutremurului din 1977. „Pe mine m-a prins (cutremurul) pe Bulevardul Nicolae Bălcescu, într-un bloc cu chirie. Părinții mei vânduseră casa de pe Sfântul Nicolae și se mutaseră la bloc. Am fugit după cutremur de acolo, pentru că părea că nu mai ține blocul. Atunci am văzut cu ochii mei cum s-a schimbat Bucureștiul. M-am întors în Tei și parcă nu se întâmplase nimic, pentru că se construiseră blocuri mai durabile, în timp ce în centru, blocurile din 1930-1940 s-au prăbușit”. Multe clădiri s-au dărâmat și, în locul lor, s-au construit blocurile ce definesc și astăzi zona.

Soții Papateologu povestesc că în momentul mutării lor în sectorul 2 în anul 1975, au găsit Șoseaua Iancului presărată cu „căsuțe”, fără pasajul de la Obor sau cel de la Muncii. A fost o epocă de

mari șantiere: „blocurile s-au ridicat la începutul anilor '80, iar ceea ce odată părea o supărare (blocarea priveliștii) s-a dovedit a fi un dar”, ce le-a adus liniște interioară. Deși au perceput zona ca fiind „un cartier bun”, ei au remarcat schimbările: „Oamenii veniți de la țară au adus un anumit spirit”, spune doamna Papateologu, referindu-se la diferența dintre mentalitatea rurală și cea urbană, pe care noii locuitori au trebuit să o învețe și să o adopte. Cei doi și-au exprimat dorința ca o parte din trecut să poată fi salvată, în același timp, au recunoscut că Sectorul 2 a evoluat: „Șoseaua Iancului e alta, e superbă, avem metrou, avem pasaje”, semn al unui sector ce a evoluat, atât ca valoare, dar și ca nivel de agitație.

În prezent, sectorul se confruntă cu fenomenele specifice marilor orașe în dezvoltare. **Andreea Drăgan** a recunoscut deschis că „gentrificarea este o problemă reală care afectează tot orașul, inclusiv Pantelimonul”. Cu toate acestea, din perspectiva de antropolog, ea a subliniat și inevitabilul acestui proces „schimbarea și progresul sunt inevitabile”. Moștenirea industrială a regimului comunist persistă, dar a fost redefinită. Fosta *Postăvărie Română* din Pantelimon, adăpostește printre altele (Școală Auto, firme IT, firme de birotică, un restaurant, servicii de pază, firme de construcții, săli de fitness și aerobic) și sediul Asociației Make A Point, care a transformat secția de repasat în spațiu expozițional modern, sală de proiecție, bibliotecă și videotecă, folosind spațiul nu doar ca loc de desfășurare, ci și ca sursă de inspirație pentru artiști locali și internaționali. Totodată **Andreea Drăgan** a relatat cum un element arhitectural al fabricii a fost reconvertit într-un punct de observație: *Turnul de apă* al Postăvăriei Române a fost transformat în *Turn de Artă*, primind o

identitate culturală și turistică, prin construirea unei scări în jurul structurii, terminată cu o platformă panoramică. Acest punct de vedere ilustrează perfect contrastul dintre transformarea forțată, dominată de schimbările imobiliare, și capacitatea de a găsi autenticitatea estetică și umană chiar și în mijlocul acestei modernizări accelerate.

Criticul **Pavel Șușară** a menționat, de asemenea, că muzeul său se află într-o zonă „pestriță”, cu o comunitate diversă, dar și cu potențial vizual, descriind un segment al străzii ca fiind „un spectacol mai ales că poți să vii seara, la asfințit”. De altfel, Pavel Șușară amintește de *Galeria Luchian 12* ce reprezintă începuturile inițiativei sale culturale, fiind predecesoarea fundației actuale. În acest spațiu, Pavel Șușară a urmărit reconcilierea dintre „piața de artă cu cercetarea academică”. De altfel, proiectele sale, diverse expoziții de cercetare, casa de licitație, urmăreau să aducă laolaltă cele două componente, care erau marcate de o „suspiciune reciprocă”. Mutarea în clădirea actuală a fundației i-a oferit „o libertate care ține de spațiu și mai ales de faptul că nu sunt dependent de fonduri publice”, afirmă criticul de artă.

Capitolul 4. Spiritul comunității

În ciuda dificultăților, solidaritatea a fost o valoare fundamentală care a unit oamenii și i-a ajutat să supraviețuiască. Această legătură strânsă a creat un sentiment de comunitate profund, un contrast puternic cu individualismul din prezent. Cu toate etapele procesului de schimbare, spiritul comunității rămâne o resursă vitală, iar implicarea culturală este modalitatea prin care acesta este conservat.

Amintirea cartierului vechi strălucește în jurul relațiilor umane. **Soții Papateologu** afirmă că „oamenii erau mult mai apropiați, mult mai sociabili, vorbeau mai mult între ei, erau mai deschiși”. Ei subliniază că înainte legătura cu vecinii era „foarte strânsă și esențială în acele vremuri, dar s-a rupt”. Această evoluție lasă o amprentă de nostalgie în poveștile lor. În fața blocurilor, se desfășura o viață liberă și neîngrădită. De asemenea, ei își amintesc că „relațiile dintre vecini erau foarte bune, iar copiii se jucau pe stradă, de dimineață până seara. Nu exista o oră din zi să nu existe cel puțin doi, trei copii afară”.

Liana Grama își amintește cu emoție de oamenii din cartier ce proveneau din medii sociale diverse, de la muncitori

calificați la funcționari. Această diversitate a creat o comunitate vibrantă. Vecinii se cunoșteau și se ajutau, iar petrecerile de Anul Nou erau momente de bucurie și de comuniune. Dacă înainte de '90 oamenii erau „mai prietenoși și erau mai puțin ascunși” — *„Noi niciodată nu închideam ușa la bloc”* — lumea de azi este marcată de „această frică de a fi atacat de cineva” și de o „comprimare a timpului”. Făcând comparație cu lipsa de timp din prezent Liana Grama rememorează ieșirile în oraș cu prietenii: „Ne întâlneam mai des, socializam mai mult, ne duceam la o cafea, la Clubul de la Arhitectură și stăteam acolo de ne uita Dumnezeu, vorbind de una, de alta.”

Aimee Bugner descrie un sistem de supraviețuire bazat pe încredere reciprocă și unitate. „Când venea pâinea, unul stătea la coadă, nu se stătea cu toată familia”, amintindu-și că făcea schimb de ture cu o vecină pentru a sta la cozi și a supraviețui penuriei. „Dacă reușeai să cumperi ceva, întotdeauna luai și pentru vecini, știind precis că o să le trebuiască”. Pentru ea, solidaritatea era un act de rezistență. În ciuda frigului și a lipsurilor impuse, flacăra umanității a ars mai puternic, alimentată de nevoia de supraviețuire. Frica i-a unit pe oameni într-o frăție a cozilor. Vecinii nu erau străini, ci camarazi de destin, punând la cale tactici de supraviețuire. Ajutorul era spontan, o rețea invizibilă a fraternității. Oamenii își împărțeau puținele bunuri și aveau grijă de copiii vecinilor. Această conexiune s-a transformat după 1989. Doamna Aimee Bugner observă cu tristețe că, în lipsa unui „dușman comun”, oamenii au devenit mai individualiști. „Nu mă bag eu în chestii de-astea” a devenit un leitmotiv al multora. Dar ea crede în forța

comunității și, mai presus de toate, în filosofia că "omul sfințește locul". Ea dă un exemplu concret din propria sa experiență - lupta pentru a proteja **Parcul Circului**, mergând pe principiul că implicarea în viața comunității nu este o opțiune, ci o necesitate, o formă de "trăire activă".

Cristina Mateescu și **Maximilian Nicolae** analizează diferențele dintre trecut și prezent. În ciuda austerității regimului, sau poate chiar din cauza ei, frații Nicolae își amintesc de o atmosferă în care „oamenii păreau mai liniștiți”, iar legăturile umane erau țesute mai strâns. Nevoia îi aducea împreună, creând o solidaritate tăcută. Ei admit că, deși generația lor a crescut cu mai puține oportunități, relațiile sociale erau mult mai strânse. „Ne plictiseam când eram singuri”, spune Maximilian, descriind o nevoie constantă de a socializa și de a sta de vorbă. Timpul se scurgea mai lent, măsurat în vacanțe școlare și în anticiparea zilei libere de duminică. „Oamenii se ajutau, nu exista să nu se ajute”. Inima acestei coeziuni era școala, care a devenit o adevărată „școală de familie”, pentru că și copiii Cristinei și ai lui Maximilian au învățat tot la aceeași școală. De altfel, școala și biserica „Sfântul Silvestru” au desfășurat activități caritabile importante. Elevii și părinții bricolau împreună, organizând târguri de Crăciun și de mărtișoare chiar în incinta școlii. Banii strânși, alături de hăinuțe și mâncare, erau donați la căminele de bătrâni și casele de copii. Așadar, întreaga lor relatare este o pledoarie pentru conexiunile umane, pentru importanța rădăcinilor și a sentimentului de comunitate.

Povestea doamnei **Cristina Toma** scoate în evidență și o serie de aspecte legate de viața de comunitate și educația din acea

perioadă. Pe străzile cu piatră cubică ale copilăriei, se țesea o pânză de solidaritate simplă și robustă. Vecinii formau o singură comunitate, un corp unit în care nevoia nu cunoștea bariere, „aveai nevoie de ceva, treceai strada”. Acolo, pe ulița copilăriei, se întâlneau toți, indiferent de originea lor rurală sau urbană, „toată lumea se saluta pe stradă, iar vecinii formau o comunitate unită, ajutându-se reciproc la nevoie”. Zilele erau pline de activități, de la jocurile copilăriei, până la implicarea în diverse acțiuni comunitare, cum ar fi colectarea de hârtie, sticle și borcane, sortarea cartofilor sau culesul florilor de tei din Parcul Tei. Aceste activități, care astăzi ar fi considerate ciudate, erau percepute ca fiind o normalitate, contribuind la crearea unui sentiment de unitate între elevi și la formarea unui simț al responsabilității.

Pentru antropologul **Andreea Drăgan**, misiunea a fost aceea de a redescoperi legăturile dintre trecut și prezent prin intermediul oamenilor, subliniind importanța de a menține sentimentul de comunitate și de a căuta ”bule de autenticitate”. Această căutare a condus-o la o concluzie simplă, dar puternică: „încurajarea dialogului cu persoanele vârstnice, care pot oferi legături între trecut și prezent”. Din perspectiva de antropolog, consideră că „schimbarea și progresul sunt inevitabile”, iar în fața acestei schimbări, misiunea cea mai importantă este de a păstra spiritul comunitar și de a documenta memoria locală. Andreea Drăgan a perceput cartierul ca fiind „super viu, plin de oameni”. Viața comunitară pulsa în spațiile publice: Piața Delfinului, cu structura sa rotundă, era „o piață vibrantă” plină de viață, iar parcurile, erau „întotdeauna foarte pline”. Oamenii se adunau la colțurile străzilor pentru a socializa sau vindeau produse

direct pe trotuar, „erau doamne la colț de stradă care vindeau legume, fructe, flori sau ce mai aveau ele”. Această vitalitate, acest „furnicar” urban, definea spiritul locului.

La rândul său, criticul de artă **Pavel Șușară** descrie că fundația se integrează în peisajul local, având o abordare incluzivă și anti-ideologică față de public și artiști, promovând o etică a continuității constructive în locul „adversității artificiale” dintre generații. „Muzeul de Artă Modernă și Contemporană Pavel Șușară” se opune instrumentalizării artei pentru propagandă, promovând valoarea artistică pură, indiferent de origine, orientare sexuală sau etnie. Exemple notabile, în acest sens sunt: expoziția artistului Murivale sau sprijinul acordat poetului de origine romă Vasile Ciorogan. Despre interacțiunea cu zona, Pavel Șușară a menționat că: „Muzeul se integrează bine. Au existat evenimente cu copiii din zonă și colaborări cu artiști romi. Comunitatea nu este ideologizată, ci normală, apreciind arta”. Astfel, arta devine un liant social, nu un factor de segregare.

Capitolul 5. Refugiul în cultură

În ciuda greutăților și a lipsurilor, viața culturală a anilor de dinainte de 1989 avea un farmec aparte, oferind o formă de evadare și o sursă de lumină. Cultura reprezintă epicentrul de rezistență și evoluție al Sectorului 2.

Aimee Bugner descrie că dincolo de dificultățile regimului, viața culturală a acelor ani avea o notă specială. Cultura a fost aerul subțire, dar vital, în acei ani ai regimului comunist. Cinematografele de cartier, precum **Melodia** sau **Floreasca**, erau locurile de întâlnire. Dar, cel mai mare refugiu era cartea, povestind că oamenii „citeau în disperare”, ca o formă de rezistență și de a-și menține spiritul viu. Ea însăși avea o pasiune imensă pentru cărți: „Am cam 4.000 de volume în casă. Și atunci aveam cam vreo 2.000”. Doamna Aimee Bugner își amintește că citea „în orice moment liber, în autobuz sau în parc, cu un ochi la copii și cu celălalt la carte”. De asemenea, povestește că în fiecare an de Moși, venea la Obor, la „țărani cu ceramică, iar produsele erau speciale”. Acest eveniment anual, un adevărat festival al tradiției, demonstrează legătura profundă a orașului cu valorile rurale și cu meșteșugurile tradiționale.

Liana Grama descrie școala ca pe o ”familie”, un spațiu unde elevii se simt atât de bine încât plâng atunci când sunt bolnavi și nu

pot veni. Această atmosferă de căldură și comunitate este, în opinia sa, cel mai grăitor exemplu al valorilor care stau la baza școlii. Săptămânile „Altfel” și „Verde” sunt transformate în ferestre către lume, oferind evadări în locuri precum Muzeul Militar, Muzeul de Istorie, Muzeul de Artă. Un curs extracurricular de Arhitectură îi învață pe copii să creeze „machete”, iar Centrul Cambridge din școală le deschide porți lingvistice. În ciuda modernizărilor, spiritul tradițional a rămas intact, iar legătura cu biserica, cu foștii elevi și cu personalitățile cartierului se păstrează vie prin evenimente și colaborări. Această legătură profundă, transformă relația sa cu școala dintr-una profesională într-una familială. De altfel, mărturisește doamna Grama că, în această școală a învățat fratele său, aici s-au format generații întregi de elevi, unii dintre ei devenind personalități marcante, precum Victor Eftimiu (scriitor), Arta Florescu (soprană), Sorin Dumitrescu (artist plastic), Lamia Beligan (actriță, fiica actorului Radu Beligan) și Adina Popescu (scriitoare, autoarea cărții *Povestiri de pe Calea Moșilor*, care a compus și imnul școlii). Clădirea, fondată în 1865 cu ajutorul Bisericii „Sfântul Silvestru”, a rezistat testului timpului, iar lupta pentru a păstra detaliile sale originale – cum ar fi ușile de lemn – este o mărturie a respectului pentru istorie și identitate.

Cristina Mateescu și Maximilian Nicolae se referă și ei la importanța educației și a culturii, subliniind că „școala era un simbol al educației”. Ei au amintiri puternice despre școala unde au învățat, „un loc plăcut, cu o curte foarte mare” și unde aveau o legătură strânsă cu profesorii. Doamna Cristina Mateescu își amintește cu umor și nostalgie cum își petrecea timpul liber, și că în lipsa

telefoanelor, a internetului și a canalelor TV, copiii citeau foarte mult, „bibliotecile școlii, bibliotecile publice și chiar un ”biblio-bus” care venea o dată pe săptămână în cartier”, erau locuri de pelerinaj. Pasiunea pentru lectură a fost un fir roșu al tinereții lor. Adevărata evadare era joaca inspirată de lectură: „Da, citeam foarte mult - descrie domnul Maximilian - eu și prietenii mei ne luasem numele mușchetarilor, iar eu fiind cel mai tânăr, eram D’Artagnan, și în fiecare zi, după ce ieșeam de la școală, rupeam nuiielele din gardurile vii și ne duelam”. Pe lângă lectură, cinematografele de cartier, precum **Viitorul** și **Miorița**, erau principalele destinații de divertisment, dar mergeau și la Teatrul Național, la Teatrul de Comedie sau la Teatrul Mic. Cei doi își amintesc cum se duceau cu moneda de trei lei la film (costul unui bilet) sau cum „colindau” pentru a strânge bani. Tatăl fraților Nicolae (refugiat de război), a fost cel care le-a oferit mai multe lecții de istorie, spunându-le povestea „hărții României Mari din 1918”. În plus, întâlnirea ocazională cu actori celebri care locuiau în cartier, precum Vladimir Găitan, Ion Dichiseanu și Dem Rădulescu, „erau mici miracole”, întărind convingerea că trăiau într-un loc cu totul special. Ei recunosc, însă, că degradarea calității vieții spre sfârșitul anilor ‘80, marcată de frigul din școli, lipsa bunurilor, a umbrit viața socială și culturală, simțind o tristețe generală.

O amintire specială pe care ne-o povestește doamna **Cristina Toma** este legată de corul Școlii Numărul 28, din care făcea parte. Repetițiile corului se desfășurau la Casa Pionierilor, iar în anul 1974 a avut șansa să participe la concertele de la Sala Palatului și să călătorească la Haga, pentru a susține un spectacol pentru Gala UNICEF, precizând că „toate cheltuielile călătoriei au fost suportate

de stat, iar taberele de vară pentru copii erau, de asemenea, gratuite”. Acestea erau exemple ale sprijinului acordat de stat pentru educație și cultură.

Soții Papateologu își amintesc de o viață culturală intensă, iar în ciuda dificultăților economice, oamenii „mergeau la cinematograful, la teatru”. Doamna Papateologu, povestește că „teatrul și cinematograful de cartier erau pline”, iar „întreprinderile aveau un rol social important, oferind angajaților bilete la teatru și la spectacole. Se aduceau bilete la teatru, iar cărțile puteau fi achiziționate în rate, la salariu: exista o viață culturală”. Aceasta sugerează că arta și cultura erau o modalitate de a evada din realitatea cenușie a vremii. Viața domnului Papateologu a îmbrăcat un alt ritm, iar agitația orașului l-a împins spre o cultură proprie, simplă: „cultura Oborului”. Piața Obor este un tărâm al negoțului, al socializării și al ofertei diversificate. El, un om al detaliilor și iubitor de artă, își găsește acum plăcerea în a observa lumea, în a sta de vorbă cu oamenii: „Pe vremuri, apreciam arta, îmi plăceau antichitățile. Mergeam în diferite locuri și mă uitam. Pictură, la asta mă pricepeam. Asta e cultura mea. Asta e plăcerea mea”.

Proiectul „Uriași de Pantelimon” a fost, conform **Andreei Drăgan**, „o cercetare a cartierului Pantelimon, cu scopul de a aduna povești ale locuitorilor, care ulterior au fost folosite de artiști” pentru a crea artă urbană. Este o formă de cultură care crește organic din poveștile locale și le proiectează pe suprafețe vizibile, transformând memoria în peisaj. Asociația Make A Point, subliniază Andreea, a dorit să ofere „un spațiu cultural deschis”, cu „expoziții de tot felul, ateliere de caligrafie și clase de yoga, altundeva decât în centru”, evidențiind

transformarea Turnului de Apă din incinta Postăvăriei într-o platformă culturală, o evadare vizuală.

Pe de altă parte, **Pavel Șușară** a menționat faptul că și-a dorit ca Fundația pentru Arte Moderne și Contemporane pe care a înființat-o, să devină un spațiu muzeal dedicat artei moderne. Prin urmare, cultura devine nu doar un „refugiu”, ci și un proiect de reparație istorică și estetică. Pavel Șușară privește în urmă cu 12 ani și își amintește cu mare bucurie de evenimentele culturale organizate la *Galeria Dialog*, cu care a avut o colaborare intensă în 2012, galeria fiind un „catalizator artistic”, ce a înflorit sub aripa Ruxandrei Garofeanu. Acolo, erau expuse lucrări de o „viziune” rară. Plecarea ei, însă, a lăsat în urmă un gol, iar galeria și-a „epuizat resursele”, căzând în mâinile amatorilor.

Capitolul 6. O eră a contrastelor

Dezvoltarea tehnologică și accesul la utilitățile moderne au reprezentat, pentru unii, un progres incontestabil, dar pentru alții, ele au scos la iveală o realitate dură a lipsurilor, de dinainte de 1989 și ingeniozitatea necesară pentru a le depăși.

Aimee Bugner descrie cu amărăciune dificultățile cauzate de lipsa utilităților în anii '80, evidențiind modul în care experiențele grele ale comunismului au modelat mentalitatea individuală și comunitară. Își amintește că „trebuia să fii foarte ingenios și să te descurci”, atitudine ce contrastează puternic cu mentalitatea predominantă de azi, care favorizează înlocuirea rapidă în detrimentul reparării. După Revoluția din 1989 Sectorul 2 a intrat în zodia contrastelor, o eră a vitezei și a pierderilor ireversibile, „s-a pierdut sufletul locului”. Au dispărut cinematografele de cartier, iar simbolurile locale au fost înlocuite de monumente străine și lipsite de sens. O veche tavernă cu istorie, Cârciuma **Brotăcei**, a fost înlocuită de un restaurant opulent și o statuie controversată. De asemenea, doamna Bugner folosește tehnologia ca o metaforă pentru a-și exprima dezamăgirea față de lipsa de interes a tinerilor pentru lectură. Ea îi explică nepotului său, care nu citește, „că o carte n-are

baterie, dar merge fără baterie, *încearcă și o să vezi*".

Copilăria fraților **Cristina Mateescu și Maximilian Nicolae** sub regimul comunist a fost definită de o simetrie imperfectă, de o dualitate constantă. Pe de o parte, exista nostalgia pentru Bucureștiul vechi, cu străzile lui neasfaltate și boemia ce murea lent. Pe de altă parte, forța noului, „blocurile noi” erau o atracție irezistibilă pentru ochii de copil, schimbarea aducând un confort sporit. Educația, la rândul ei, pendula între utilitate și ideologie, „orele de gospodărie (unde fetele învățau să coasă și să facă salam de biscuiți) și atelier (unde băieții se luptau cu traforajul) erau practice, dar în același timp, elevii erau încorsetați de o disciplină aspră”. De asemenea, reciclarea era o componentă esențială și obligatorie a vieții școlare, elevii fiind puși să adune maculatură, sticle, borcane, castane și plante medicinale. Un contrast apăsător l-a trăit Cristina după liceu. Deși avea un vis clar – să devină învățătoare la școala ei – a fost repartizată departe, la „Cuca Măcăii, în Giulești”, simțind gustul amar al unei decizii impersonale, care o rupea de rădăcini.

Soții Papateologu se bucură de tehnologia modernă, care a facilitat călătoriile și a deschis noi orizonturi. „Acum te duci ca în brânză”, spune domnul Papateologu, referindu-se la libertatea de a călători, care era „de neimaginat” în trecut. De asemenea, ei spun că „nu-ți mai trebuie nici pașaport”. Pentru ei, progresul tehnologic este direct legat de un sentiment de libertate și de posibilitățile pe care le au.

Liana Grama privește schimbările cu un sentiment de melancolie, dar și cu o doză de realism. Blocurile vechi au fost renovate, iar pe locul unor clădiri industriale au apărut clădiri de

birouri și complexe rezidențiale de lux și deși, cartierul a devenit mai sigur și mai curat, ceva din spiritul său a dispărut. Nu mai există sentimentul de comunitate. Tensiunea cea mai acută a prezentului este dată de tehnologie. Deși „absolut necesară”, ea a devenit un stăpân, care de fapt „nu trebuie să ne stăpânească ea pe noi, ci noi pe ea”. Copiii sunt extrem de dependenți, iar „prima lor preocupare este să dea drumul la telefoane, nu să fie atenți la ce se întâmplă în clasă”. Cel mai trist rezultat este declinul lecturii. La o expoziție de carte, un elev a replicat dureros: „Doamnă, dar eu îmi iau trei tricouri cu banii pentru o carte”. Cuvintele din operele clasice necesită „subtitrare din română în română”, iar umorul lui Caragiale din „Scrisoarea pierdută” nu mai este înțeles.

Doamna **Cristina Toma**, acum bunică, observă diferențele dintre viața de ieri și cea de astăzi. Ritmul vieții s-a accelerat, iar percepția timpului este diferită. În copilăria ei, „copiii se simțeau în siguranță, se deplasau singuri la școală cu cheia de gât”, iar spațiile publice, cum ar fi parcurile, erau percepute ca fiind mult mai mari. Astăzi, sentimentul de siguranță nu mai este același, iar tehnologia a schimbat fundamental modul de interacțiune și de joacă al copiilor. „Nostalgia mea cea mai mare nu e legată de o casă anume sau de un loc, ci de o valoare: bunul simț. Pe vremea noastră, dacă cineva trecea pe trotuar, toată lumea saluta. Acum, lumea se uită la telefoane și la tablete, dar nu pot să fiu supărată. Tehnologia, n-ai cum să o oprești, și noi trebuie să ne adaptăm. Fiecare etapă a vieții are farmecul ei. Eu, personal, am trăit două generații de schimbări, de la o lume în care femeile erau casnice, la una în care ele sunt o putere, o forță, și am învățat să accept și să mă bucur de fiecare pas al acestui drum”.

Ca antropolog, **Andreea Drăgan** recunoaște fenomenele urbane dificile care afectează Sectorul 2. Deși este conștientă de problemele sociale, ea adoptă o poziție pragmatică față de schimbare. Concluzia ei este că, indiferent de cât de mult se schimbă un loc, cu puțină atenție și deschidere, se pot descoperi întotdeauna „lucruri interesante oriunde”.

Sectorul 2 se definește prin contrastul dintre forțele care împing către schimbare și cele care cer continuitate. **Pavel Șușară** a articulat această idee la nivel filosofic, descriind viziunea sa despre evoluția culturală: „accentul se pune pe construirea și îmbogățirea moștenirii culturale, nu pe demolarea a ceea ce a precedat”. Acest principiu al continuității constructive stă la baza modului în care comunitatea și cultura pot supraviețui erei contrastelor.

Capitolul 7. Prezentul și viitorul

Poveștile intervievaților se încheie cu o privire asupra prezentului, un amestec complex de nostalgie, realism și speranță, reflectând schimbările majore care au transformat Bucureștiul. Viitorul Sectorului 2 este inseparabil de cel al orașului, al țării, o concluzie împărtășită atât de cei care analizează dezvoltarea, cât și de cei care o creează.

Narațiunea **Lianeii Grama** este o pledoarie pentru conservarea memoriei comunității și a valorilor umane într-un context de modernizare rapidă. Povestea ei este o lecție despre cum oamenii, prin adaptare și perseverență, pot păstra vie legătura cu trecutul. Speranța doamnei Grama se îndreaptă către viitor, lumea „va fi la fel de frumoasă, va fi la fel de plină de copii buni”. Visul ei este ca elevii „să nu mai fie atât de dependenți de tehnologie” și să se formeze din nou „coadă la bibliotecă, să ia cărți din bibliotecă”. Realizarea acestui ideal necesită o alianță tripartită, consideră ea, „aici ne trebuie neapărat o unitate între copii, părinți și școală. Fără un set de reguli respectate de toți, progresul este zădărnicit. **Școala Sfântul Silvestru** este un simbol al dăinuirii și este păcat să se piardă, iar povestea ei merită să fie continuată, păstrată în memoria oamenilor”.

Pentru **Aimee Bugner** expresia „omul sfințește locul” nu este o simplă filozofie, ci un ghid de acțiune, iar ea a dovedit-o din plin. A fost motorul din spatele salvării Parcului Circului, când o zonă verde a fost amenințată de construirea unui parc de distracții. De asemenea, a ajutat la salvarea Lacului Tei, al cărui nivel de apă a scăzut dramatic din cauza unei noi construcții. Prin presiune publică și un studiu științific a forțat autoritățile să găsească o soluție. Chiar și moartea a zeci de copaci din parcurile bucureștene, cauzată de lipsa de irigare, a scos-o la luptă, iar eforturile ei au dus la schimbarea managementului parcurilor. Poveștile ei sunt presărate cu o nostalgie pentru lucrurile pierdute precum: cinematografele de cartier, care ofereau mai mult decât un film, o ocazie de a socializa, Taverna **Brotăcei**, un loc plin de istorie, înlocuită de un restaurant opulent sau autenticitatea Târgului de Moși. Dar, în același timp, doamna Bugner rămâne optimistă și proactivă. A inițiat proiecte precum „Istorie și Tradiție în Lacul Tei” și „Poveștile Teiului”, pentru a consolida spiritul comunitar și a păstra vie memoria locului. Aimee Bugner este un model de implicare, o voce puternică și o dovadă vie că un singur om poate face o diferență majoră în comunitatea în care trăiește. Lupta ei pentru a-și salva cartierul, pentru a-i păstra istoria și a-i asigura un viitor mai verde, mai uman, continuă. Viitorul acestui loc nu va fi scris de ziduri sau de betoane, ci de oamenii care înțeleg, în cele din urmă, că „omul sfințește locul”.

Povestea fraților **Cristina și Maximilian Nicolae** se încheie cu o analiză dintre trecut și prezent. Ei privesc cu optimism schimbările din zona lor considerând că „este mai bine decât era înainte”. Privind spre viitor, Cristina nutrește o viziune specială

pentru spațiul care i-a definit trecutul. Ea își dorește să transforme un loc al misterului, podul școlii, care era numit „podul cu fantome”, într-o bibliotecă. Astfel, ar transforma frica într-un altar al cunoașterii, asigurând că spiritul și memoria locului vor dăinui, hrănind, în același timp, mințile viitoarelor generații de elevi. Ei au crescut într-un cartier vechi, care s-a transformat sub ochii lor, dar au păstrat o legătură profundă cu locul, iar această legătură emoțională, cu școala, cu cartierul și cu oamenii, este ceea ce face ca amintirile lor să fie atât de valoroase.

Doamna **Cristina Toma** povestește cu o oarecare nostalgie despre trecut, dar înțelege că viața are etapele sale și că fiecare epocă aduce schimbări. Privind în urmă, la cei 65 de ani, Cristina Toma simte că a trăit „două generații” într-o singură viață, fiind martora unei „schimbări a lumii și a relațiilor umane”. A trecut de la o societate în care femeile erau în majoritate casnice la una în care ele au un rol activ, contribuind la bugetul familiei. Recunoaște că lumea s-a schimbat, că oamenii au devenit mai individualiști, dar acceptă aceste transformări ca pe un proces natural. Consideră că, deși „viața de ieri era uniformă și mai simplă, cu miros de tei și joacă pe stradă”, era o viață trăită cu bun simț, o valoare pe care și-ar dori să o regăsească mai des în societatea de azi. Relațiile umane s-au răcit, salutul pe stradă a devenit o raritate. Trecutul, deși imperfect, a oferit o copilărie liberă, pe când prezentul, cu toate facilitățile sale, pare că a furat inocența și răgazul de a crește. Amintirile sale sunt o mărturie vie a unui București diferit, un oraș în continuă transformare, dar a cărui esență de comunitate rămâne în memorie.

În prezent, rutina **Soților Papateologu** se învâрте în jurul

Pieței Obor, care a devenit un loc de cultură și de socializare, „e o anumită cultură ca să te duci la Obor, acolo e verva”. Ei descriu Oborul ca pe o piață plină de viață și de diversitate, unde se poate găsi tot ce vrei. Pentru ei, Oborul a înlocuit o parte din plăcerile tinereții, cum ar fi mersul la teatru sau la spectacole. Cu o atitudine pragmatică, ei consideră că fiecare epocă are propriile provocări. Chiar dacă sunt nemulțumiți de unele aspecte ale vieții de astăzi, precum haosul din trafic sau lipsa de reacție a autorităților în fața problemelor, ei se adaptează. „Încercăm să ne adaptăm și acum. Este o lecție de viață despre cum poți trece prin schimbări majore cu un spirit calm și cu o atitudine pozitivă, bazată pe valori simple, precum familia, prietenii și un loc de muncă stabil”. Soții Papateologu au găsit cheia supraviețuirii: adaptarea și echilibrul. Cu nostalgia nedomolită, ei trăiesc cu speranța că lumea se va așeza din nou, fiindcă „e clar că o să se schimbe”. Însă, pentru ei, esențială rămâne pacea interioară, acel echilibru pe care l-au căutat și l-au găsit, învățând să treacă prin schimbări: „le-am luat pe toate așa cum au venit”.

În fața schimbării și a gentrificării, pentru **Andreea Drăgan**, cea mai importantă misiune pentru viitor rămâne conservarea spiritului uman. Prin căutarea constantă de „bule de autenticitate” și prin dialogul cu cei vârstnici, comunitatea „poate negocia procesul de progres” fără a-și pierde identitatea. Sectorul 2 demonstrează că nu este doar un spațiu geografic, ci un proiect în care arta și povestea locală sunt instrumentele necesare pentru a naviga între nostalgie și modernizare. Viitorul cartierului, consideră Andreea Drăgan „stă în capacitatea de a face legătura între prezent și trecut”. Recomandarea sa este păstrarea „dialogului cu localnicii, în special cu cei vârstnici,

care au poveștile locurilor, autentice”, ce completează firesc imaginea tânărului cercetător, care a venit „fără nici o frică” să absoarbă povestea cartierului.

Pavel Șușară a rezumat viziunea sa instituțională, spunând că „viitorul muzeului este legat de evoluția generală a României”. Această evoluție dictează cadrul birocratic, social și economic în care arta poate funcționa.

În ansamblu, intervievații subliniază aspecte importante despre faptul că trebuie să ne cunoaștem și să ne apărăm spațiul, nu doar ca loc de locuit, ci și ca parte a identității personale și colective. Într-un oraș aflat în continuă schimbare, aceste voci sunt o amintire puternică a valorilor care ar trebui să ne definească.

Aceste povestiri autentice nu ne dezvăluie o călătorie nostalgică, ci, mai curând un testament, deoarece spiritul unui loc este un dar etern al speranței și libertății, iar viitorul se clădește nu doar din structuri noi, ci și din șoaptele trecutului. Așa a fost în Sectorul 2, o suprapunere contrastantă de epoci, unde esențialul rămâne navigarea cu inima deschisă, între amintire și modernizare.

Dimensiuni ale artei și culturii contemporane

În peisajul Sectorului 2, definit de modernizări rapide și ecourile trecutului, arta contemporană, în viziunea criticului Pavel Șușară, nu este doar un accesoriu, ci un proiect vital de reparație culturală. Fundația pentru Arte Moderne și Contemporane, cunoscută public sub numele de „Muzeul de Artă Modernă și Contemporană Pavel Șușară” își are sediul într-o veche locuință privată construită în anii '40. Ascunsă „privirii grăbite a trecătorului” — asemenea atelierului lui Brâncuși — clădirea oferă vizitatorului un refugiu discret, un spațiu propice pentru reflecție și igienă mentală. O dată intrat, vizitatorul se rupe de „hărmălaia de afară” și de „hărmălaia din mintea noastră”.

Muzeul, deși funcționează ca o fundație din cauza criteriilor „draconice” necesare înființării unui muzeu de drept, este un spațiu viu cu public numeros, în care contemporaneitatea este redefinită ca o „formă de prelungire a modernității” și un act de continuă cercetare și libertate de expresie. „Ceea ce înțelegem noi prin contemporaneitate este simultan o reflexivitate asupra a ceea ce face

artistul, nu numai capacitatea lui de a percepe, ci și capacitatea lui de a reinterpretă”- afirmă Pavel Șușară. Mărturisind că nu este dependent de fondurile publice, Pavel Șușară își asumă această libertate care îi permite să dezvolte proiecte artistice bazate pe propria viziune. Această independență financiară este oglinda unei concepții clare față de acea zonă a creației unde „contemporaneitatea artistică este mai mult o formă de instrumentalizare a artei și o formă de percepție ideologică a ei”, precizează criticul de artă.

Dimensiunea profundă a viziunii lui Pavel Șușară este legată de relația cu trecutul și cu generațiile viitoare. Fundația respinge ideea că progresul cultural se realizează prin rupturi violente sau prin demolare. Dimpotrivă, arta funcționează ca un flux constant, iar Sectorul 2, ca gazdă a acestei inițiative, devine un laborator al echilibrului.

Filozofia sa se extinde și asupra timpului, definind relația dintre generații. Lucrând cu o echipă tânără, printre care Dalila Bădescu (istoric și critic de artă, artist plastic, scriitoare), despre care crede că este un exemplu pentru tânăra generație, Pavel Șușară consideră că relațiile dintre generații ar trebui să fie bazate pe competiție constructivă, nu pe adversitate distructivă, „lumea evoluează prin continuitate, nu prin ruptură”.

Deși are o misiune academică de înalt nivel, Fundația nu se izolează de mediul său înconjurător. În ceea ce privește relația cu comunitatea locală, acesta a subliniat că incluziunea este definită strict prin valoarea artistică, indiferent de etnie sau origine, opunându-se instrumentalizării conceptului de *politică corectă*.

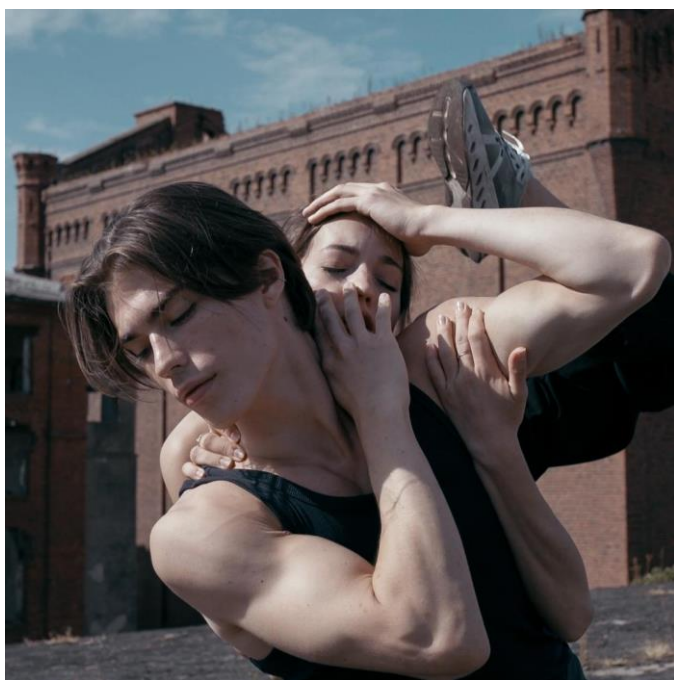
În final, „Muzeul de Artă Modernă și Contemporană Pavel Șușară” din Sectorul 2 nu este doar o colecție de artă, ci un proiect care reflectă și susține dezvoltarea culturală a României, criticul de artă continuând să lucreze pentru a face din acest loc un centru al cercetării și al spiritului creator neîngrădit.

Așadar, Sectorul 2, prin inițiativele lui Pavel Șușară, nu este doar un loc pe hartă, ci un cadru în care arta acționează ca o forță de vindecare, promovând o continuitate esențială și libertatea de expresie.

III

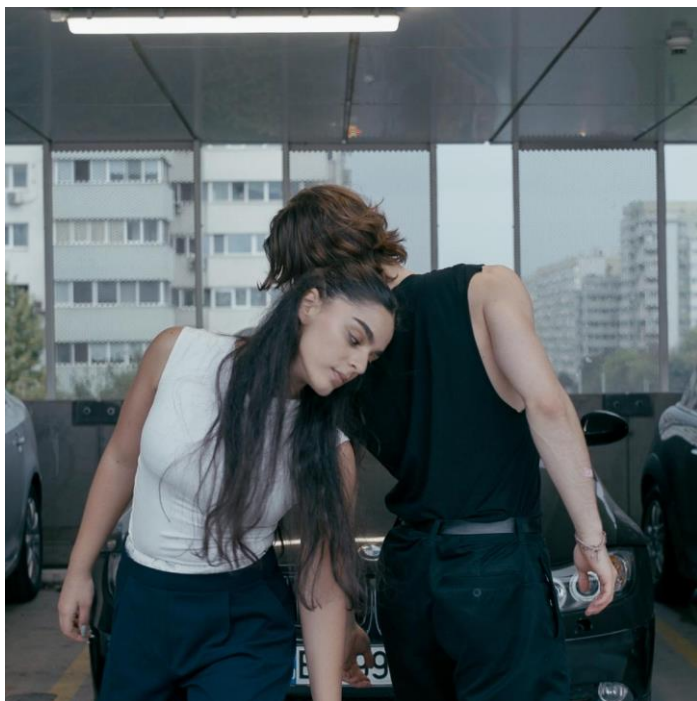
Partea a III-a. Video.

Film I

Link de vizionare: <https://youtu.be/M7ZphInQhgo>

Film II

Link de vizionare: https://youtu.be/prK8uuXi_1o

Film III

Link de vizionare: <https://www.youtube.com/watch?v=-FdqcRTviV0>

Proiect cofinanțat de

PRIMĂRIA
SECTORULUI 2
MUNICIPIUL BUCUREȘTI

